

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

- Työssäoloehdon pituus on vaihdellut 6–10 kuukauden välillä, 12 kuukauden työssäoloehto on liian pitkä.
- Velvoitetyöllistämisen näkökulmasta on odotettavaa, että kunnilla olisi haasteita löytää 12 kuukauden pituisia paikkoja. Asiakkaan näkökulmasta velvoitetyöllistämisen työssäoloehto on liian pitkä, sitä tulisi lyhentää 6 kuukauteen.
- Palkkatukityössä 75 % edelleen kerryttää työssäoloehto, mutta siirrytään aikaperusteisesta palkkaperusteiseksi.

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

- ei kommentteja

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

- ei kommentteja

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

- Ei todennäköisesti erityisiä vaikutuksia seuraamusjärjestelmään.

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

- Suojaosa oli korotettu korona-aikana.
- Kohdentuisi erityisesti osa-aikatyötä tekeviin > patistetaan kokoaikatyöhön, mitä ei välttämättä ole tarjolla alueella.

- Ehdotus ei tue lapsiperheitä, joissa vanhemmista toinen tai molemmat käyvät osa-aikatyössä.
- Työnantajista erityisesti kaupan ala ei juurikaan tarjoa kokoaikatyötä.
- Yrityksille on edullista käyttää tarvittaessa osa-aikaista työvoimaa. Osa-aikaisuus voidaan nähdä myös kilpailuetuna esimerkiksi SOTE-alalla ja MARA-alalla.
- Osatyökykyisten tilanne vaikeutuu entisestään, jos osa-aikaisen työn tekeminen ei ole taloudellisesti mahdollista.

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

- Kohdentuu kaikkein vaikeimmassa asemassa oleviin (esim. yh-vanhempi, matalapalkkatyössä).

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

- Omavastuu-aika on aikaisemminkin ollut 7 päivää, muutoksista pienimpiä vaikutukseltaan.
- Ehdotuksessa lisäksi lomakorvauksien huomioiminen työttömyyden alussa siirtää työttömyysturvan alkamista.

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

- TE-palveluiden siirtyessä kuntiin on oletettavaa, että asukkaiden/työnhakijoiden taloudellinen tilanne kurjistuu muutosten myötä ja kasvattaa myös kuntien menoja.
- Monessa kunnassa puutteelliset/puuttuvat julkiset kulkuyhteydet vaikeuttavat merkittävästi työn vastaanottamista kauempaa.
- Toimeentulotuen tarve tulee lisääntymään.
- Kuntien "sakkomaksut" tulevat lisääntymään vaikeimmin työllistettävien osalta

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

- Yritysten yhä vaikeampi löytää osa-aikatyöntekijöitä jatkossa.
- Huoli nousee myös siitä, pystyykö työttömyyskassat käsittelemään viivytyksettä asiakkaiden hakemukset. TE-palveluiden virkailijat joutuvat vastaanottamaan asiakkaiden kysymykset ja turhautumisen. Kriisiytyvä tilanne ja työttömyysturvalausuntojen pidentyneet käsittelyajat kasvattaa henkilöstön painetta. Tämä vaikuttaa henkilöstön jaksamiseen.
- Muutokset vaativat aina uuden opettelua, perehtymistä, hyvää ohjeistusta.
- On huomioitava työelämän rakennemuutos ja ikärakenteen muutos.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

- Muutoksien, muun muassa TE2024 vaikutuksia tulisi pohtia ja arvioida tarkoin etukäteen.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

- ei kommentteja

Muuta lausuttavaa esityksestä?

- Työmarkkinoiden nopeasti huonontuva tilanne ei tue muutoksien toimeenpanoa.
- Ennen toteuttamista tulisi ehtiä selvittää vaikutuksia kunnolla.
- Tämän esityksen lisäksi muun muassa aikuiskoulutustuen poistaminen vaikeuttaa toimeentuloa ja osaamisen kehittämistä ja hankaloittaa samalla yritysten kykyä reagoida muuttuviin tilanteisiin.
- Uudistukset kohdistuvat erityisesti kaikista haavoittuvimmassa oleviin ihmisiin, syrjäytyminen ja ihmisten eriarvoistuminen tulevat kasvamaan ja Sote-menot lisääntyvät.
- Vaikutukset ovat alueellisesti erilaisia, kasvukeskusten ulkopuolella elävät ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa muun muassa julkisen liikenteen puutteellisuuden tai puuttumisen takia.
- Esityksellä on vaikutusta myös alueen yrityksiin ja elinvoimaan.
- Lausunnon antamiselle oli liian kiireinen aikataulu.

Jokitalo Juha

Etelä-Savon ELY-keskus - Etelä-Savon TE-toimiston johtaja